

Hierbij ontvangt u het meinumner van de digitale nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden. In deze nieuwsbrief leest u het laatste nieuws, de nieuwste boeken in onze boekenwinkel, een podcast over Leidenaren in de oorlogsjaren, de foto die deze maand op de Leidse historische kalender te zien is, een gevelteken uit onze collectie en een mooie afbeelding uit de Beeldbank. Kijk voor meer informatie over de Historische Vereniging Oud Leiden en haar activiteiten op www.oudleiden.nl.

Nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden Mei 2021

Ontvangt u deze nieuwsbrief en bent u nog geen lid van de Historische Vereniging Oud Leiden? Vanaf 25 euro per jaar geniet u van de vele voordelen die het lidmaatschap u biedt en steunt u ons in ons streven om de kennis van de geschiedenis van Leiden te bevorderen en het Leidse culturele erfgoed te beschermen.

Meer informatie over het lidmaatschap vindt u [hier](#).

**Kopij (max 200 woorden) voor de digitale nieuwsbrief van juni kan tot en met
24 mei worden aangeleverd op het [adres van de redactie](#).**

De Leidse en Katwijkse jaren van Jef Last

Lezing door Rudi Wester
Zondag 26 september 2021, 14.30 uur
Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1, Leiden

Op zondag 26 september organiseert de Commissie Dirk van Eck van de Historische Vereniging Oud Leiden een lezing door Rudi Wester over de Leidse en Katwijkse periode van de schrijver en activist Jef Last. Deze Dirk van Eck-lezing was eerst voor 2 mei aangekondigd, maar moest vanwege de coronamaatregelen uitgesteld worden.

Last (1898-1972) was een bekende schrijver en radicaal. Hij zwierf in zijn leven over de hele aarde, vocht in de Spaanse Burgeroorlog en was een dapper verzetsman. Onder zijn vrienden telde hij Mohammed Hatta, Willem Drees en Willy Brandt.

Hij studeerde Chinees in Leiden en dompelde zich onder in het rijke studentenleven. Maar hij voelde zich meer thuis tussen de Katwijkse vissers en verhuisde al snel naar dat dorp. De tegenstelling tussen elite en volk, tussen verheven kennis en sociale strijd, vormde een rode lijn door zijn latere leven.

Rudi Wester schreef een biografie over deze letterkundige vechtjas en zal op 2 mei spreken over zijn verblijf in Leiden en Katwijk, en de invloed van deze periode op zijn verdere leven. Westers boek, getiteld *Bestaat er een raarder leven dan het mijne?*, vormt de basis van de lezing en is verkrijgbaar bij de betere boekhandel.

De lezing begint om 14:30 u. en vindt plaats in de Lokhorstkerk. Aannemende dat er op 26 september

geen bezwarende maatregelen in verband met de corona-pandemie meer zullen zijn die een lezing met publiek verhinderen, wordt een ieder hierbij uitgenodigd. Mocht onverhoopt het publiek aan een maximum zijn gebonden, zal de lezing ook via een livestream kunnen worden gevolgd. In de nieuwsbrief en op de website zal tijdig worden medegedeeld op welke wijze u de lezing kunt volgen en hoe u zich daarvoor kunt aanmelden.

Voorproefje Oud Leiden Nieuws

Volgende maand valt de nieuwste editie van ons kwartaalblad Oud Leiden Nieuws op de deurmat. De nieuwe hoofdredacteur Ton van Brussel heeft een nieuwe rubriek bedacht genaamd 'De Stadswandeling' waarmee hij met een jong en oud(er) lid door Leiden wandelt en hen laat vertellen over herinneringen bij belangrijke plekken in de stad. Hier alvast een voorproefje. Afgelopen week liep hij met Ria van der Stok - Braakman en Koen Marijt door Leiden. U ziet snel het resultaat.

Informatie- en discussiebijeenkomst over de Evangelisch-Lutherse Kerk: Rijk verleden, onzekere toekomst

Op woensdag 16 juni, 20.00 uur (Hooglandse kerk) vindt een informatie- en discussiebijeenkomst plaats over de monumentale Evangelisch-Lutherse Kerk aan

de Hooglandse Kerkgracht. Een bijzonder monument, een van de 100 fraaiste kerken van ons land. Enkele jaren geleden is de kerk in het bezit gekomen van een projectontwikkelaar, die, nu hij de consistorie en de tuinen van de kerk heeft verkocht, in de kerk een boutique-hotel wil vestigen. Er is veel ruimte voor grote twijfel aan de zinvolheid van deze herbestemming. In een publieksbijeenkomst wil de Historische Vereniging Oud Leiden (HVOL), in samenwerking met de werkgroep Lutherse Kerk van de wijkvereniging Pancras-west, de mogelijkheden verkennen van een veel passender herbestemming van dit juweel. Tegelijkertijd valt te constateren, dat er meer aan de hand is in de directe omgeving. Zie bv. het initiatief voor een Stadsatelier in de Kaasmarktschool.

Na een inleidende schets van de stand van zaken rond de Evangelisch-Lutherse Kerk gegeven, met focus op het behoud en een zinvolle herbestemming van de kerk, tegen de achtergrond van het historisch karakter van de Hooglandse Kerkgracht en de wijk, volgen enkele korte voordrachten. Zo belicht Gregor Weber (Rijksmuseum) de monumentale waarde van de kerk en zal Mascha van Damme, een van de auteurs van het recent verschenen boek "Kerkgebouwen: 88 inspirerende voorbeelden van nieuw gebruik" spreken over de toekomst van religieus erfgoed en de herbestemming van oude kerken. De deelnemers zal gevraagd worden om in kleine groepjes of breakout rooms deel te nemen aan brainstorm over de vraag wat je met een monumentale kerk kunt doen. De vice-voorzitter van HVOL, Jan-Jaap de Haan, sluit de avond af.

Op dit moment is nog niet duidelijk of deze bijeenkomst geheel digitaal of met een klein gehoor in de kerk en live stream voor een groter publiek zal plaatsvinden. Nadere berichten kunt u vinden op de website van HVOL en natuurlijk in de volgende nieuwsbrief.

Commissie Geveltekens
Dirk Pander en de eerste steen van Kraaijerstraat 11a

Geveltekens in de vorm van 'eerste stenen' zijn er ook in Leiden genoeg, al zie je ze niet altijd meteen als ze niet op ooghoogte. Ook in Kraaijerstraat 11A zit een haast onopvallend klein steentje van natuursteen met de inscriptie: DIRK PANDER Jz OUD 1½ JAAR 1-7-1882. Wie was die Dirk Pander en had die bijvoorbeeld wat te maken met de bekende firma Hasselman en Pander?

De grootvader van Dirk was ook een Dirk Pander, geboren 3 februari 1825 in Blokzijl, schipper,

die op 12 juli 1848 trouwde met Anna Marks, een naaister uit Leiden, daar geboren op 20 februari 1828 als dochter van Johannes Marks, winkelier op de Botermarkt, en Cornelia Maria la Bree. Het varende leven liet hij snel achter zich en werd winkelier, aanvankelijk ook op de Botermarkt. Een van hun kinderen was Johannes Pander, geboren 25 januari 1851, wiens signalement in 1871 was: gezicht rond, voorhoofd breed, ogen blauw, neus gewoon, mond gewoon, kin rond, wenkbrauwen blond, haar blond, lengte 1,665 cm. Hij werd vrijgesteld van dienst wegens broederdienst en verdiende toen de kost als koopman, meer specifiek tapijtgoederen, dus zeg maar vloerbedekking in allerlei soorten. Zijn vader Dirk was met zijn zwager Herman Hasselman een zaak in tapijten e.d. begonnen, vandaar de firmanaam Hasselman & Pander, vanaf ongeveer 1859. De zaak was toen al aan de Hogewoerd gevestigd, op de hoek met de Kraaijerstraat, doorgaans aangeduid met nr. 113, maar zeker toen al nr. 115 omvattend. Toen was 113 de toegang tot de winkel en 115 van het bovenhuis; nu is dat juist andersom. Een korte geschiedenis van het bedrijf is gegeven in *Stielz* van augustus 1992.

De rest van dit verhaal is [hier](#) te lezen.

Foto: Jaap de Jonge

Een afbeelding uit de Beeldbank Oefening Bescherming Bevolking

De foto geeft een beeld van een oefening van de Bescherming Bevolking op 18 mei 1957. Een pioniersploeg bouwt een loopbrug over de Mare ter hoogte van het gebouw van de Gemeentelijke Geneeskundige- en Gezondheidsdienst. De foto is gemaakt door Bram van Vliet, wiens foto's destijds veel in het Leidsch Dagblad werden gepubliceerd. Hij had een fotowinkel op de Haarlemmerstraat. In de Beeldbank zijn meer dan 1300 foto's van Van Vliet aanwezig.

Oproep: verhalen van de periode Koude Oorlog

In december dit jaar is het dertig jaar geleden dat de Koude Oorlog officieel ten einde kwam met het uiteenvallen van de Sovjet Unie. Daarmee eindigde een periode van ruim vier decennia waarin de wereld in de greep was van een dreigende atoomoorlog. Het Leidsch Dagblad besteedt dit najaar aandacht aan plekken in Leiden en omgeving met resten uit de Koude Oorlog, of plekken waar zich bijzondere gebeurtenissen

hebben afgespeeld. Voor deze reeks komt freelance-journalist Ruurd Kok graag in contact met mensen die betrokken zijn geweest bij demonstraties tegen kernwapens en mensen die actief waren voor de organisatie Bescherming Bevolking. Ook andere persoonlijke verhalen over Koude Oorlog-plekken zijn uiteraard welkom. Ook als u iemand herkent op bovenstaande foto.

U kunt zich melden via het e-mailadres beeldbank@oudleiden.nl

Oud Leiden-podcast

Leidse Schatten

Net als vorig jaar wordt dit jaar vanwege het corona-virus op een andere manier stilgestaan bij 4 en 5 mei. We kunnen niet samenkomen om de oorlog te herdenken, de vrijheid te vieren en de verhalen te delen die daarbij horen. Daarom komen de podcastmakers Leidse Schatten (bekend van hun serie over Leidse onruststokers) met een tweedelinge-podcastspecial. In deze special worden de verhalen verteld van twee Leidenaren in de oorlogsjaren: een Joodse dagboekschrijver en een verzetsvrouw met Friese wortels.

Dagboekschrijver

De eerste aflevering wordt op 4 mei gepubliceerd. Sanderien de Jong vertelt daarin over het dagboek van journalist Isidoor Leman, dat zij voor het NIOD transcribeerde. Isidoor Leman was een actieve en geliefde Leidenaar. Als Joodse directeur werd hij aan het begin van de oorlog ontslagen bij de bekende drukkerij Batteljee en Terpstra. Dankzij een flinke dosis geluk ontsnapten hij en zijn vrouw Maria Leman aan twee razzia's, waarna zij besloten onder te duiken in de Achterhoek.

Verzetsvrouw

Op Bevrijdingsdag komt de tweede aflevering online. Schrijfster Lidy Thijsen vertelt het verhaal van Sietske Buitenveld, een Leidse verzetsvrouw die opgroeide op het Friese platteland. Sietske was verpleegkundige en deed gedurende de oorlog onder meer mee aan gewapende acties. Daarnaast leidde ze, onder het oog van de Duitsers, een kinderopvang aan de Witte Singel voor kinderen van vermiste of vermoorde verzetsstrijders. De Bevrijdingsdag was voor Sietske zenuwslopend. Waar waren de Duitse soldaten toe in staat nu zij de oorlog verloren hadden?

Waar vind je de podcast?

Deze special maakt Leidse Schatten in samenwerking met de Historische Vereniging Oud Leiden en met Elisa Hendriks, voormalig voorzitter van Open Joodse Huizen Leiden en masterstudent Geschiedenis. Elisa verdiept zich al enkele jaren in de stad

Leiden tijdens de oorlogsjaren. Zij koos de twee verhalen uit die in deze special te horen zijn. De podcast-special is onder andere te beluisteren op Spotify via [Leidse Schatten](#) en op de website en het podcastkanaal van [Oud Leiden](#). Houd voor meer informatie de Facebookpagina [Leidse Schatten](#) in de gaten of de [leidseschatten](#)-Instagram.

Isidoor Leman. Foto: NIOD

Historische kalender 2021 - Mei

Anton Geesink 1965

Op 21 januari 1965 organiseerde de Vereniging van Vrouwelijke Studenten Leiden [VVSL] een burgerdag. Speciale gast op deze dag was Anton Geesink,

wereldkampioen judo en winnaar van de gouden medaille Open Categorie tijdens de Olympische Spelen van 1964 in Tokio. Nadat hij een demonstratie judo in de sportschool van de heer Luiten had gegeven, werden er handtekeningen uitgedeeld. Voor de maaltijd vertrok Anton naar 't Pannekoekenhuysje aan de Steenstraat. In de keuken bewees Anton dat hij niet alleen goed kon judoën maar dat hij ook een goede pannenkoekenbakker was. Met een handige zwaai keerde hij de pannenkoek in de koekenpan onder het toezicht van de kok en Ina Onnes, presidente van de Burgerijcommissie.

Erfgoed Leiden Vondst van de Week

Een illegale collecte

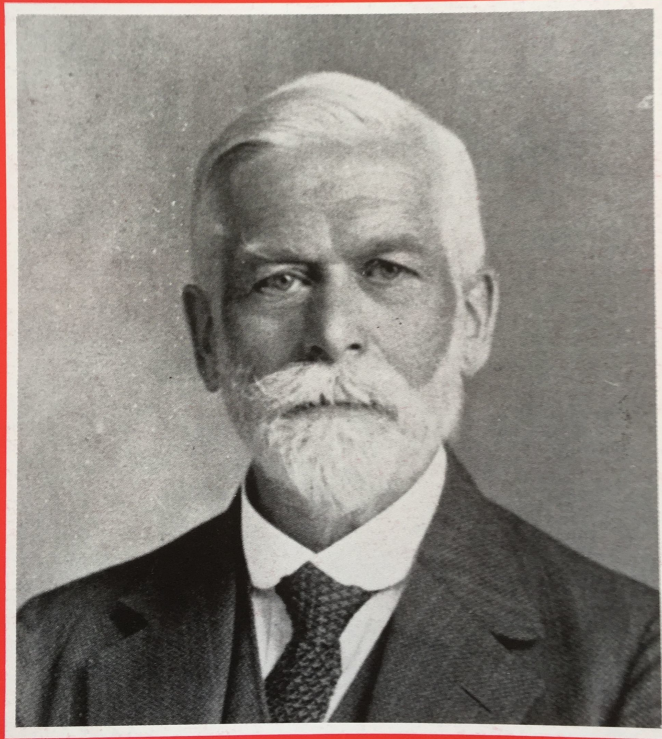
De inhoud van het pakketje en het dossier uit het politiearchief. Collectie Erfgoed Leiden en Omstreken.

Een klinkende en ongebruikelijke vondst in het Leids politiearchief: zeven muntjes rolden uit een verzegeld pakketje. Uit het proces-verbaal van 9 maart 1928 blijkt dat ze door de politie in beslag zijn genomen na een tip over een illegale collecte voor het Leger des Heils. [Lees meer](#)

DIRK ANTONIE VAN ECK

(1867 - 1948)

DE PEETVADER VAN DE LEIDSE SOCIAAL-DEMOCRATIE

Jaak Slangen

Biografie Dirk van Eck op de HVOL-website

Onlangs is de biografie van Dirk van Eck (1867-1948), pionier van de Leidse sociaal-democratie en naamgever van de commissie Dirk van Eck, op de website gepubliceerd.

Deze biografie is geschreven door Jaak Slangen en in 1988 gepubliceerd. Nu is deze voor het eerst in digitale vorm beschikbaar op onze [site](#).

Social Media

Oud Leiden gaat met haar tijd mee en is te volgen op Instagram. Daarop zullen we mooie afbeeldingen van historisch Leiden plaatsen. Volgen kan, ons profiel is [hier](#) te vinden. We zijn ook actief op LinkedIn, volgen kan [hier](#).

Oproep Commissie Communicatie

De Commissie Communicatie is op zoek naar extra leden die het leuk vinden om mee te denken en te helpen aan de diverse uitingen die we maken, zoals deze nieuwsbrief, het kwartaalblad Oud Leiden Nieuws en berichten op de website. Voelt u zich geroepen? Mail dan naar: promotie@oudleiden.nl

Cadeaulidmaatschap

Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Het nieuwe lid kan na dat jaar beslissen of hij/zij het lidmaatschap zelf wil voortzetten.

Prijs: 25 euro

Bestellen: promotie@oudleiden.nl.

Verkrijgbaar via de HVOL

De onderstaande boeken zijn verkrijgbaar bij de HVOL. Het 'HVOL-winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Willem Hogendoorn en Bart Devilee zijn de vaste 'beheerders'. Zij zorgen er onder meer voor dat de boeken na bestelling kunnen worden afgehaald of (indien binnen de Leidse regio) aan huis worden bezorgd. Er zijn drie betalingsmogelijkheden: bedrag overmaken naar de bankrekening van de HVOL, contant of via pinbetaling. Het boekenaanbod in dit meinumner gaat over Leidse herinneringen aan WO II. Belangstelling? Stuur een mail naar winkeltje@oudleiden.nl

Voor een compleet overzicht van het aanbod zie Beschikbare Publicaties op de HVOL-website.

Hans Blom en Alphons Siebelt, Leiden 40|45

Leiden 40|45 is een tijdsdocument dat werd samengesteld door de historici Hans Blom en Alphons Siebelt. Bij de samenstelling van 'Leiden 40|45' stelden zij zich de vraag: 'Wat was er van de oorlog te zien in Leiden?' In het op kloek formaat uitgegeven boek van 128 pagina's schetsen Blom en Siebelt in chronologische volgorde en aan de hand van acht thema's, een beeld van het leven in de sleutelstad in de oorlogsjaren. Dankzij oproepen in de media leverden ook veel particulieren een bijdrage aan de totstandkoming van dit unieke boek.

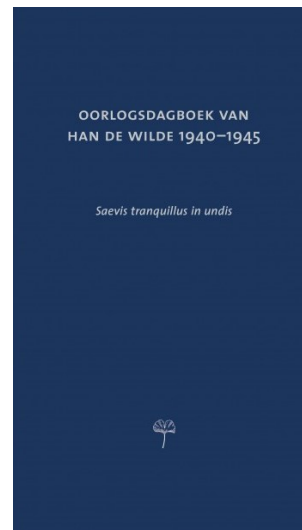

HVOL-ledenprijs € 10,- .

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

A.D. van Berge Henegouwen, J.A. van Doorn-Beersma, Oorlogsdagboek van Han de Wilde 1940-1945

Op 20 mei 1940 begint de Leidse middenstander Han de Wilde (1907 - 1974) in de woning boven zijn manufacturen- en beddenzaak in de Breestraat met notities, in een cahier over de oorlog die tien dagen eerder is uitgebroken. Op 15 augustus 1945, elf schoolschriften verder, sluit hij zijn dagboek af met het woord: vrede! In die tussenliggende periode legt de Leidse ereburger nauwgezet vast, wat hij verneemt via radio, kranten en propaganda- en verzetsblaadjes over de Tweede Wereldoorlog.

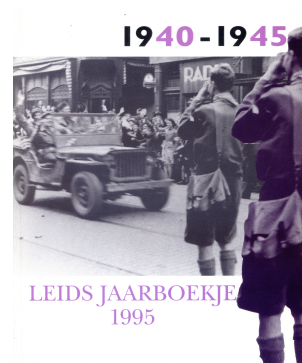

HVOL-ledenprijs € 15,-.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

1940 - 1945 Leids jaarboekje 1995

Het Leids jaarboekje 1995 (de zevenentachtigste editie) is een themanummer geheel gewijd aan de oorlogsjaren 1940 - 1945 in de Leidse regio. Het geïllustreerde boekje van 304 pagina's bevat veertien over diverse onderwerpen handelende bijdragen waarin historici en ooggetuigen de lezer deelgenoot maken van het leven in Leiden en omgeving tijdens de bezetting.

HVOL-ledenprijs 5,00 euro.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Alphons Siebelt, Gids voor Leiden in de Tweede Wereldoorlog

De Gids voor Leiden in de Tweede Wereldoorlog bevat een lijst van ongeveer 650 adressen in Leiden en Oegstgeest met een toelichting over bijbehorende gebeurtenissen in oorlogstijd. De toegevoegde

informatie is bijzonder gevarieerd, zodat een goed beeld ontstaat van de gevolgen van de oorlog voor de stad en haar bewoners op verschillende gebieden.

HVOL-ledenprijs € 10,-.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Ruurd Kok, Bang voor mooi weer, Oorlogssporen in Leiden en omgeving

Als schrijvend archeoloog blijft Ruurd Kok (1969) zich verwonderen over de vele plekken waar bijzondere oorlogsverhalen verborgen liggen in het (stedelijk) landschap, soms zeer dicht bij huis. Die verhalen zijn het waard om verteld te worden en zetten vaak ook aan tot nadenken. De beschreven plekken kunnen daadwerkelijk bezocht worden. Aan de hand van genummerde locaties die op het voor- en achterblad staan, kan heel gemakkelijk een route worden samengesteld.

HVOL-ledenprijs € 17,50 (winkelprijs € 19,50)

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden. Bent u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is het ondersteunen van de Historische Vereniging Oud Leiden net iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en we vertellen u er alles over.

Bedrijfsleden

rijksmuseum
boerhaave

Akerboombouw BV

Alrijne Zorggroep

APEK administraties

Stichting Beheer Begraafplaats Rhijnhof

Rijksmuseum Boerhaave

Breedveld Holding

Buik en Van der Horst, gerechtsdeurwaarders

Grandcafé De Burcht

Van Cleef Holding

Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden

Du Prie bouw & ontwikkeling b.v.

Griffioen Precious Presents vof

Juwelier De Gunst

firma W.P. Hartwijk en Zoon

HBK fiscalisten_accountants_expat consultants

Stichting Hof Meermansburg

Hooglandse Kerk

Hoppezak Kledingverhuur

La Gro Geelkerken advocaten

LEK@ makelaars en taxateurs

Macropa BV

Glas- en Schilderwerken Van Muiden bv

Stichting Pieterskerk Leiden

Brasserie de Poort

Prima Management

Primavera Pers

Rabobank Leiden-Katwijk

Hoogheemraadschap van Rijnland

MBO Rijnland

De Ruyter de Wildt en De Vroom, advocaten

Schulpen Schuim BV

Serviceflat Schouwenhove

Sociëteit Amicitia

Teekens Karstens, advocaten en notarissen

Universiteit Leiden

Van der Valk Hotel Leiden

Veldman Rietbroek Architecten

Museum Volkenkunde

Stichting Werk & Onderneming

Stichting Zeven Leidse Hofjes

Tandartsenpraktijk Zoeterwoudsesingel

Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid

Holdingmaatschappij
R.H. Breedveld B.V.

SCOL

du PRIE

BOUW & ONTWIKKELING

De Gunst Juwelier

hbk

HOPPEZAK

PRIMAVERA PERS

Rijnland

RWW

TK

HOTEL LEIDEN

MUSEUM VOLKENKUNDE

Zorg en Zekerheid

Copyright © 2021 Historische Vereniging Oud Leiden, All rights reserved.

[Gegevens wijzigen](#) | [afmelden](#)

